

ਧਰਤੀ ਪਾਸਾ ਪਰਤਿਆ

ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਐਡੀਟਰ ਪੰਜ ਦਰਿਆ, ਲਾਹੌਰ

G. 856

ਸ਼ੋਲੋਖੋਫ ਦੇ ਜਗਤ-ਪ੍ਰਸਿਧ ਰੂਸੀ ਨਾਵਲ

Virgin Soil Upturned ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ

ਪੰਜ ਦਰਿਆ

ਨਿਸ਼ਬਤ ਰੋਡ, ਲਾਹੌਰ

3
ਸ ੨੪ ਪ

29535

FIRST PUBLISHED

November 1948.

ਸਾਬੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼

੨੮

Published by : Prof. Mohan Singh

Printed by : Lala Ram Saran Das, Proprietor

Commercial Printing Works, Sham Nagar, Lahore.

ਇਕ

ਕਿਸੇ ਦਾ ਆਉਣਾ

ਜਦ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਬਰਫਾਂ ਪਿਘਲਣ ਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਘ ਵਿਚ ਵਲ੍ਹਟੇ ਹੋਏ ਚੈਰੀ ਦੇ ਬਾਗ ਸੋਹਣੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਜਦ ਧੁਪ ਭਖ ਉਠਦੀ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਪਸਿਤਿਆਂ ਖੁੰਜਿਆਂ ਵਿਚ ਚੈਰੀ ਦੇ ਸੱਕਾਂ ਦੀ ਸੂਖਮ ਸੁਗੰਧੀ ਪਿਘਲ ਰਹੀਆਂ ਬਰਫਾਂ ਦੀ ਫਿੱਕੀ ਤੇ ਕਚਕਚੀ ਹਵਾੜ ਨਾਲ ਰਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਰਫ ਤੇ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠੋਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਗੰਧ ਉੱਠਣ ਲਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੰਧਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਬਾਗਾਂ ਉੱਤੇ ਲਟਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਸੁਰਮਈ ਤਰਕਾਲ ਨਹੀਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀ, ਚੰਨ ਦੀ ਹਰੀ ਮਿੱਛੀ ਬੁੱਚੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਫਸ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਗੁਦ ਗੁਦੇ ਤੇ ਪਲੇ ਹੋਏ ਖਰਗੋਸ਼ ਬਰਫਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨੰਨ੍ਹੀਆਂ ਨੰਨ੍ਹੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਨਹੀਂ ਉੱਕਰ ਦੇਂਦੇ।

ਤੇ ਫਿਰ ਹਵਾ ਰੂਸੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੱਕਰ ਨਾਲ ਸੜੀਆਂ ਬੂਟੀਆਂ ਦੀ ਕੌੜੀ ਹਵਾੜ ਨੂੰ ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਲਾਵਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਭ ਗੰਧਾਂ ਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਰੌਲੇ ਲਪੇਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਛੋਟੀ ਹੀ ਬੂਝਿਆਂ, ਝਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਢ ਵਿਚ ਮੁਰਝਾਈਆਂ ਬੂਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਤ ਚਿੱਟੇ ਰਿੱਛ ਵਾਂਗ ਚੁਪ ਚੁਪੀਤੀ ਆਣ ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ।

ਜਨਵਰੀ ੧੯੩੦ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਕ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਗ੍ਰਾਮਯਾਚੀ ਪਿੰਡ ਵਲ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਰੂਸੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਦੀ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉਤਰ ਖਲੋਤਾ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਹਰੇ ਦੇ ਲੇਪ ਜੰਮ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਘਟਦਾ ਚੰਨ ਸੜਕ ਦੇ ਦੁਪਾਸੀ ਫੈਲਰੇ ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਧੁਰ ਉਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੜਕ ਬਿਲਕੁਲ ਹਨੇਰੀ ਤੇ ਚੁਪ ਸੀ। ਨਦੀਓਂ ਪਾਰ ਕਿਤੇ ਇਕ ਕੁੱਤਾ ਝਈਆਂ ਲੈ ਕੇ ਭੌਂਕਿਆ ਅਤੇ ਲੋ ਦਾ ਇਕ ਪੀਲਾ ਜਿਹਾ ਤੂਬਾ ਚਮਕਿਆ। ਘੋੜਾ ਸਵਾਰ ਨੇ ਹਾਂਖਰੇ ਨਾਲ ਕਕਰੀ ਹਵਾ ਦੇ ਸਾਹ ਭਰੇ, ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਇਕ ਦਸਤਾਨਾ ਲਾਹਿਆ ਤੇ ਸਿਗਰਟ ਮਘਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਤੰਗ ਕੱਸਿਆ, ਤਾਹਰੂ ਥੱਲੇ ਉਂਗਲਾਂ ਪਹੁੰਚਾਈਆਂ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਪਸੀਨਾ ਪਸੀਨਾ ਹੋਈ ਪਿੱਠ ਦੀ ਸੱਜਲ ਨਿਘ ਨੂੰ ਮਾਣ ਕੇ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਗੜੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਫੇਰ ਜ਼ੀਨ ਉਤੇ ਸੁਟ ਲਿਆ। ਉਹ ਨਦੀ ਦੇ ਪੇਤਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲਗ ਪਿਆ ਜੋ ਭੁੰਘੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੰਮੀ। ਘੋੜੇ ਦੇ ਸੁੰਮ ਨਦੀ ਦੇ ਗੀਟਿਆਂ ਉਤੇ ਖੜਕੇ। ਘੋੜੇ ਨੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਤੁਰਦਿਆਂ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ ਪਰ ਸਵਾਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਲ ਹਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਘੋੜਾ ਵੱਖੀਆਂ ਘਰਕਾਂਦਾ ਘਰਕਾਂਦਾ ਢੱਕੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਬਰਫ-ਗੱਡੀ ਦੀ ਖਿਸਰ ਖਿਸਰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਵਾਰ ਨੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਘੋੜੇ ਨੇ ਵੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਖੜੇ ਕਰ ਲਏ। ਤੰਗ ਦੀਆਂ ਨੁਕਰਈ ਬਧਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ੀਨ ਦੇ ਚਾਂਦੀ-ਰੰਗੇ ਉੱਚੇ ਰੂਸੀ ਹੱਥੇ ਨੂੰ ਚੰਨ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਨੇ ਪਕੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਘੁਪ ਹਨੇਰੀ ਸੜਕ ਵਿਚ ਦੁਧ-ਚਿੱਟੀ ਜਹੀ ਲੋ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਸਵਾਰ ਨੇ ਵਾਗਾਂ ਹੱਥੇ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਵਹਾ ਦਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਉਠ ਦੀ ਜੱਤ ਦੀ ਰੂਸੀ ਝੁਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਉਸਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਦਵਾਲੇ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦੁੜਕੀ ਪਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦ ਉਹ ਬਰਫ-ਗੱਡੀ ਦੇ ਲਾਗਿਓਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਫੇਰ ਘੋੜਾ ਕਦਮੋ-ਕਦਮ ਪਾ ਲਿਆ,

ਪਰ ਝੁਲ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਨਾ ਲਾਹਿਆ।

ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਲਾਗਿਉਂ ਲੰਘਦੀ ਤੀਵੀਂ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ :

“ਚਾਚੀ, ਯਾਕੋਵ ਦਾ ਘਰ ਕਿਹੜੇ ਬੰਨੇ ਐਂ ?”

“ਕਿਹੜਾ ਯਾਕੋਵ ? ਲੰਮਿਆਂ ਦਾ ?”

“ਆਹੋ।”

“ਐਹ ਈ ਉਸਦੀ ਛਪਰੀ, ਵਿੰਗੀ ਛਤ ਵਾਲੀ, ਐਹ ਸਫੇਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਦਿੱਸੀ ਉ ਕਿ ਨਹੀਂ ?”

“ਆਹੋ, ਆਹੋ, ਸੁਕਰੀਆ।”

ਉਹ ਉਸ ਖੁਲੀ ਝੁੰਗੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਉਤਰ ਪਿਆ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਖਿੜਕ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਬੁਹੇ ਨੂੰ ਚਾਬਕ ਦੀ ਨੁੱਕਰ ਨਾਲ ਠਕੋਰਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ :

“ਯਾਕੋਵ ਲੂਕਿਚ ! ਰਤਾ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ।”

ਨੰਗੇ ਸਿਰ, ਕੋਟ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਉਤੇ ਸੁੱਟੀ ਯਾਕੋਵ ਬਾਹਰ ਡਿਉਢੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਖਲੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨੌਵਾਰਦ ਨੂੰ ਨੀਬ ਨਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਦਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ।

“ਕਿਹੜਾ ਭਲਾਮਾਣਸ ਏ ?” ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰੜ ਬਰੜੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਸਕਾ ਕੇ ਪੁਛਿਆ।

“ਕੀ ਤੇ ਬੁਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ? ਮੈਂ ਰਾਤ ਤੇਰੇ ਕਟਣੀ ਏਂ, ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਬੰਨ ਦਿਆਂ ? ਕੋਈ ਐਸੀ ਥਾਂ ਦੱਸਣੀ ਜਿੱਥੇ ਰਤਾ ਨਿੱਘਾ ਰਹੇ।”

“ਨਹੀਂ ਸਾਥੀਆ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੰਵਾਤਾ। ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ? ਯਾ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾ ਮਹਿਕਮੇਂ ਤੋਂ ? ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਸੁਣੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਮੁੰਨੇ ਹੋਏ ਉਪਰਲੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਮੁਸਕਾਹਟ ਵਿਚ ਮਰੋੜ ਕੇ ਨੌਵਾਰਦ ਨੇ ਝੁਲ ਲਾਹ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਸੁਟ ਦਿਤੀ।

TO READ THE ENTIRE BOOK PLEASE CONTACT US:

whatsapp: +92-3160770117

email: worldcentreforpunjabi@gmail.com

World Centre for Punjabi, Lahore, Pakistan.